

Vážení přátelé,

učme se věci a dění neuspěchat! Toto životní mistrovství ocení spíše lidé starší a zkušenější. Ti jako by však ani do dnešní doby nepatřili. Současný člověk totiž chce pokud možno vše a hned. Klidně i na splátky, jejichž konce natož výše nenasytně lačný dopředu nedohlédne. Požitky a prožitky se střídají v nejrychlejším možném sledu. Namísto čtení hltáme seriály. Odložit knihu je něco docela jiného, než vypnout obrazovku. To není jen tak, vzdát se televizní hříčky pro plytkost dialogu nebo zjevně hloupou zápletku. Pocit promarněného času je četnější než vyznění příběhu. Neschází všem, podobně jako dozvuk zvonu, zaniklý v hluku města, bez něhož je poselství z kostelní věže spíše poloviční. V koncentrované podobě se chvat a spěch snoubí se závěrem roku. „Hoří“ termíny. Na poslední chvíli. Ještě to a rovněž ono. Vždyť se to přece dá stihnout... Ale nemusí. A proč také? Na návštěvě v muzeu se obvykle nikam nespěchá. Stejně jako při čtení knihy, případně veršů. Dárky pečlivě balte a ozdobte stuhou. Jistě si je obdarovaní rádi přečtou. Nehektické příští dny přeje
Libor Kalina

Antonín Sova

Než rozžhnu
(úryvek)

Já cítím, Vánoce se přibližují,
jdou s větry suchými, jež prudce dují,
se sanicí, jež šumí v zmrzlém sněhu,
s vánočním rohem, jehož slyším něhu.

Tu zatoužím po knize obrázkové,
rytiny prohlížet, obrazy nové,
a starých mistrů díla proslavená.

Tu poslouchám, na krbu kterak stená
a kvílí jablek píseň polotichá;
můj doutník šedomodrý kouř jak dýchá,
a květy v oknech vadnou, podřimují.

Já cítím, Vánoce se přibližují.

3 otázky pro Evu Hofírkovou

Výstava Móda v dobovém tisku – inspirace z časopisů 20. a 30. let v Památníku se zaslouženě těší značnému zájmu návštěvníků. Čím vás osobně její příprava obohatila?

Pročítání starých módních rubrik je velice zajímavé a skutečně obohacující. Na druhou stranu z dnešního pohledu mnohdy i úsměvné a zábavné. Dobový tisk navíc umožňuje podívat se módě více pod povrch. Sama hledám inspiraci nejen v aktuálních kolekcích ale často právě v minulosti. Práce na výstavě mi umožnila uvést mnohé do souvislostí a vytvořit si představu o tom, co vše obnášelo být „in“ ve 20. a 30. letech.

Co máte pro návštěvníky výstavy ještě připraveno?

V rámci právě zahájené výstavy zavítá v březnu do Památníku majitelka soukromé sbírky prvorepublikových oděvů a módních doplňků Marie Pávková. O svých pokladech má připraveno poutavé povídání s názornou prezentací. Na tuto akci se už velice těším.

Žijete jistě nejen módou...

V posledních dnech jsem módě věnovala více času, než je i u mne zvykem. Teď už se ale v Památníku pomalu ladíme na vlnu adventu – čeká nás netradiční výstava sněhuláků a vánoční výzdoby. Věřím, že mi tyto akce, stejně jako našim návštěvníkům, zpříjemní čekání na vánoční svátky.

Bc. Eva Hofírková, Dis., odborná knihovnice Muzea Brněnska, Památník písemnictví na Moravě

Adventní inspirace a Co rok 2017 dal

Rajhradský klášter s Památníkem písemnictví na Moravě během vánočních svátků rozhodně neosiří. Již tradiční výstavu domácích betlémů (od 16. do 29. 12.) také letos doplní řada nových objektů adventní výzdoby na chodbách a ve stálých expozicích Památníku. Svíčka jako jednotící symbol, se objeví nejen na tradičních adventních věncích, mnohé přitom budou vytvořeny i z méně obvyklých materiálů, ale také v inspirativních a méně všedních vánočních květinových vazbách, koších nebo výtvarných objektech. Na výstavě s názvem **Adventní inspirace (7. 12. 2017 – 4. 2. 2018)** pochopitelně nebudou chybět texty známých i méně známých koled a vánočních písní ani popis adventních zvyků.

Nemenším lákadlem především pro malé návštěvníky bude soubor domácích sněhuláků. V minulých dnech již dostali svá jména: Cyril, Metoděj, Mikuláš, Bonifác, Štěpán a Toník. Dopředu lze také prozradit, že podobně jako děti rádi sportují. Úkolem pro jejich obdivovatele bude vypátrat, který z nich je největší nešika, případně který takzvaně „trhá“ partu. Na sněžné muže bude dohlížet ponocný s nezbytnou lampou a troubou, jakého známe už jenom z literatury nebo Ladových obrázků idylického venkova. O zábavu i nějakou tu neplechu se postarají skřítkci-raraši, další ze symbolických pohádkových postav, spojovaných s adventním časem. Autoři správných odpovědí na sněhulákovské kvízové otázky budou v závěru ledna zařazeni do slosování o věčné ceny, jimiž bude sedm postavíček sněhuláků a rarachů.

Vážnější zájemce o literaturu a její moravskou historii jistě potěší ohlédnutí za končícím rokem, spjaté s prezentací novinek ve sbírkách Památníku na výstavě **Co rok 2017 dal (13. 12. 2017 – 21. 1. 2018)**. Představí nejen přírůstky, ale také poděkování příznivcům, dárcům, spolupracovníkům a partnerům muzea.

Advent v Rajhradě vyvrcholí 25. prosince tradičním živým betlémem, tedy příležitostí k obdivování oživených biblických výjevů a svátečnímu setkání, spojenému se společným zpěvem koled.

K přelomu dvou letopočtů neodmyslitelně patří rovněž jedna literární tradice – vánoční a novoroční přání. Slovní spojení „šťastné a veselé Vánoce“ bývalo ještě v minulém století na dopisnicích běžně doprovázeno ryze osobními sděleními, která však posléze nahradil pouhý rozšířený podpis „přeje rodina ta a ta.“ Do roku 1606 je datována první česká „péefka“. Má podobu kovové mince s nápisem ZUM NEUEN JAHR a byla pravděpodobně určena pro pobavení některému ze zámožnějších pražských měšťanů. Tradici posílaných přání k novému roku v Čechách zpopularizoval v první polovině 19. století hrabě Karel Chotek z Chotkova. Jeho zásluhou v tuzemsku zdomácnělo francouzské „pour féliciter“ nejčastěji překládané jako „blahopřání ke štěstí“ v podobě dodnes zavedené zkratky PF. Mímo chodem dnešní Francouzi toto slovní spojení nepoužívají. Současná česká novoročenka dostává nejčastěji nápaditou výtvarnou podobu, převážně, žel, již elektronickou. Drobné grafické listy přesto mají stále široký okruh tvůrců i sběratelů. V Památníku proto bude v rámci aktuální výstavy **Adventní inspirace** prezentována kolekce grafických novoročenek akademického malíře **Miroslava Bravence (1945 – 2011)** z Čejče.

Zdeněk Rotrekl - vězeň 20. století

Při zpracovávání korespondence časopisu Akord nelze přehlédnout jméno Zdeněk Rotrekl. Není se čemu divit. Působil jako jeho šéfredaktor od roku 1989 (časopis vycházel také v samizdatu) do roku 1992. Zdeněk Rotrekl (1920 – 2013) byl katolickým básníkem a literárním historikem bytostně spjatým s Brnem. Narodil se na úpatí hradu Špilberk, kde v domě s velkou zahradou v Údolní ulici jeho otec provozoval semenářský závod, zničený bombardováním v roce 1944. Po třech vydaných sbírkách veršů a přátelství např. s Janem Zahradníčkem přišel únor 1948. Jako jeden ze studentských aktivistů, byl obviněn z velezrady, původní návrh na trest smrti mu byl snížen na doživotí. Prošel si kriminály i uranovými doly. Nakonec zde strávil více než 13 let. Ve vězení se setkal s opaty, biskupy ale třeba i hokejovými mistry nebo generály. Po propuštění získal dělnické místo jako osvětlovač plynových lamp ve výkopech. Nepřestal tvořit, i když plody své práce mohl svobodně prezentovat až po roce 1989. Napsal jeden román, sbírku próz, čtyři rozhlasové hry a především dvě desítky sbírek poezie. Vypracoval také medailony opomíjených spisovatelů Skrytá tvář české literatury a knihu esejů Barokní fenomén v současnosti. V současné době nakladatelství Atlantis vydává Rotreklovy sebrané spisy a čeká se také na jeho paměti, které by měly vyjít v příštím roce. (JK)

Povíš mi to?

Na naší výstavě Dobrodružství abecedy II. se setkáváme s různými dětskými knihami, jež mohou malí návštěvníci prolistovat, případně přečíst přímo v její herně. Tentokrát jsme pro Literku sáhli po růžové knize s názvem Povíš mi to? Nikoli náhodou nese podtitul Hravé rozšiřování slovní zásoby. Zábavnou formou totiž podněcuje a rozvíjí slovník dětí. Představuje tak i námět pro (pra)rodiče, jak si s potomky povídat o různých tématech. Textem malé čtenáře provází Otazník Otík a Vševědka Bětka, kteří se zajímají o dění okolo sebe,

dávají otázky k situacím i tématům, hrají si s jazykem. Důmyslně zpracované úkoly vytvořila pedagožka, logopedka a autorka dětských knih Ester Stará v ilustrátorské spolupráci s Milanem Starým. Nakladatelství Mladá fronta titul vydalo před dvěma roky, hravá pestrá a ceněná jazyková pomůcka, která zaujme malé i dospělé čtenáře, se těší zasloužené oblibě. Na knihu navazuje i počítačová aplikace Povíš mi to? Zvuky! Pro mnohé rodiče může být v předvánočním čase vhodnou inspirací. (mš)

Vánoční pošta

Adventní období je časem, který by měl vést k usebrání, setkávání se s rodinou a milými lidmi nebo být naplněn očekáváním něčeho nového a čarokrásného. Jakou radost přinášely a zprostředkovávaly ilustrované a kolorované vánoční pohlednice a novoroční přání, spojovaná tu s hřejivou vzpomínkou, jindy s vinšováním všeho dobrého, lepšího i nejlepšího. A dnes? Kolik z nás ještě posílá přátelům tyto zdravice a přání? Památník uchovává ve svých sbírkách bohatý soubor adventní korespondence z přelomu 19. a 20. století až po 30. léta století minulého (viz ukázka), jež hýří pestrostí, nápaditostí a vtipem. Současnost vystihují verše Vánoční pošta slovenského básníka, textaře a dramaturga Daniela Heviera (přebásnil Martin Vopěnka)... „Tak pero děti dětičky / co mi kdo k tomu poví? / Pera jsou krásné věcičky / ne však do téhle doby. / Dnes přece máme mobily / a rychlé počítače. / Kde bychom pero dobili / psát stejně není o čem. / No ale zkusím tedy psát / na papír jen tak v ruce. / Kdo však bude můj adresát? / Zeptám se svého srdce...“ Tak se tedy ptejme svého srdce, kolik letos bude těch adresátů a kolika lidem uděláme radost či vykouzlíme úsměv na rtech. (mš)

XII. Skrytá paměť Moravy

Nový ročník literární soutěže pro spisovatelské adepty odstartován! Již 12. ročník literární soutěže pro mládež Skrytá paměť Moravy dostal do vínku téma Století to letí. Organizátoři spolu s porotci čekají, jak se s námětem popasují mladí autoři, jaká záskoutí historie budou studenti poodhalovat v povídkách, jaké texty do konce března příštího roku doručí pošta z celé republiky. Do hodnocení se mohou dostat práce žáků a studentů ve věku 12-19 let, kteří v souladu s propozicemi soutěže zašlou své literární pokusy na adresu: Památník písemnictví na Moravě, Klášter 1, 664 61 Rajhrad. Veškeré informace o podmínkách zájemci naleznou na webových stránkách organizátorů soutěže: www.muzeumbrnenska.cz, www.kr-jihomoravsky.cz, www.masaryk.info nebo také na facebooku Skrytá paměť Moravy. Odborná porota posléze pečlivě přečte a vybere nejzdařilejší texty a povídky. Ty pak budou spolu s jejich autory představeny na slavnostním předávání cen v Mikulčicích v areálu Slovanského hradiště 15. června 2018. Na vítěze čekají hodnotné dary, finanční odměny a také možnost přednést část oceněného textu před publikem. Vítězné práce budou vydány tiskem v ročníkovém sborníku soutěže Skrytá paměť Moravy, který se stane součástí Sborníku Muzea Brněnska. (mš)

Trvající výstavy

Cyrlometodějský Velehrad (22. 3. 2017 – 25. 2. 2018) Putovní výstava Slovákckého muzea v Uherském Hradišti, připravená k 1150. výročí příchodu Cyrila a Metoděje na Velkou Moravu, mapující historii velehradského klášterního areálu.

Móda v dobovém tisku – inspirace z časopisů 20. a 30. let (22. 11. 2017 – 25. 3. 2018)

Nahlédnutí do rubrik meziválečných společenských časopisů pro ženy, články, fotografie, střihy, ilustrace a dnes až úsměvné reklamy související s módou a životním stylem vyšší společnosti. Originály dobových oděvů včetně spodního prádla, módní doplňky a kosmetika. Fotokoutek pro selfie s možností využití mondenních doplňků.

Připravujeme

Baví nás časopisy pro děti (11. 4. 2018 – 28. 10. 2018) Anděl strážný, časopis pro křesťanskou mládež, vydávala od roku 1882 Papežská knihtiskárna benediktinů rajhradských. Po něm přišly další tituly... Součástí bude interaktivní redakce pro mladé vydavatele.

Přátelství s poezií – grafické dílo Emanuela Ranného ml. (3. 5. 2018 – 2. 9. 2018)

Bibliofilie, grafické listy a korespondence s předními literárními autory. Profil výtvarníka, který řadě knižních titulů přidal svou osobitou interpretaci a další umělecký rozměr.

Proudy německy psané literatury v Brně 1848 - 1945 (16. 5. 2018 – 28. 10. 2018) Literární produkce v německém jazyce představovala mnohotvárný fenomén, který se do literární historie postupně vrací, zatím spíše zásluhou domácích i zahraničních germanistiků.

Hledáme

Sbírku Památníku písemnictví na Moravě bychom rádi doplnili o chybějící čísla kulturně politického měsíčníku **Červený květ**, vycházel v letech 1956 – 1969 v Ostravě, pátráme zejména po vydáních ročníků 1956 a 1963–1969.

List pro literární politiku **Index**, vycházel v Brně 1929 – 1939 a 1968–1969. Hledáme ročník – čísla: 1933–9,10; 1934–12; 1935–1939 – všechna; 1968–7; 1969–7,10.

Společenská revue Salon vycházela jako měsíčník v letech 1922–43. Hledáme r. 1–5; r. 6 – č. 1–11; r. 7 – č. 1, 2, 4–10; r. 9 – č. 5, 6, 10–12; r. 10 – č. 2, 3, 7, 11, 12; r. 11–22.

Revue **Měsíc/ Der Monat** vycházela od roku 1932 do roku 1941, v německé mutaci pak v letech 1933 – 41.

Knihovnu Muzea Brněnska a sbírku Památníku písemnictví na Moravě, vedenou v Centrální evidenci MK ČR (CES ev. č. PPM/006-05-31/3500006) rádi obohatíme o raritní a autory signované tisky, literární dokumenty, fotografie, ex-libris, knižní ilustrace, rukopisy a korespondenci autorů spjatých s Moravou.

Muzeum Brněnska
PŘÍSPĚVKOVÁ ORGANIZACE

Literka,

Informační zpravodaj Památníku písemnictví na Moravě
Kláster 1, 664 61 Rajhrad, tel.: 547 229 136

Odpovědný redaktor: Libor Kalina

Vychází jedenáctkrát ročně, č. 11, ročník 11, 5. 12. 2017

MK ČR E 21218

Muzeum Brněnska, příspěvková organizace, IČ: 00089257